

K založení a vývoji kláštera kapucínů v Opočně

Nedávný stavebněhistorický průzkum zpřesnil dosavadní znalosti o stavebním vývoji opočenského konventu, jehož základní milníky následující řádky rekapituluji. Text dále stručně charakterizuje dva základní typy venkovských kapucínských klášterů vznikajících v českých zemích v 17. století, do nichž vřazuje i zdejší konvent.

Kapucínské klášterní areály působí na první pohled jednoduše, nezdobně, lapidárně, zvlášť v kontextu například vrcholně barokní architektury dynamického směru. Především z tohoto důvodu se jim česká uměnověda nevěnovala do takové míry jako stavbám velkých barokních architektů působících na území Čech a Moravy. Zdánlivá „prostota“ těchto staveb, které významným způsobem dotvářely důležitá místa v prostředí měst, městeček i v okolí panských sídel, přinášela do barokního urbanismu a architektury zcela nové a svým způsobem jedinečné hodnoty. Právě tyto hodnoty se nám Petr Macek vždy snažil a stále snaží zprostředkovat a přiblížit, za což (a nejen za to) mu patří můj velký dík. Prosté západní průčelí kapucínského klášterního kostela bylo záměrem, nikoliv důsledkem nedostatku architektonického vzdělání či „laického“ pohledu. Řádiví architekti chtěli vyjádřit své hodnoty a představy o zprostředkování dokonalé, spíše mimočasové než nadčasové architektury nebeského Jeruzaléma, kterou se snažili vytvářet – možná také v opozici k velkým klášterním barokním stavbám. Jistě, kapucínská architektura vycházela především z řeholních pravidel a předpisů, ale nejen proto působí tak jednoduše a nenápadně. Tyto hodnoty jsou zde zdůrazněny právě rafinovanými prostředky, které svým způsobem reagují na soudobou architekturu.

Kapucíni byli do Opočna uvedeni majitelem zámku a panství Ludvíkem hrabětem z Colloredo-Wallsee roku 1673. Po příchodu do Opočna jim v téže roce byla k dočasnému obývání přidělena budova bývalé školy blízko zámku nedaleko farního kostela,¹ kterou obývali po dobu výstavby kláštera.²

1

Nejstarší archivní prameny o založení zdejší komunity pocházejí z jara roku 1673.³ Od 28. dubna toho roku ve Vídni zasedali kapituláři tehdejší česko-moravsko-rakousko-slezské provincie řádu za předsednictví generála Štěpána z Ceseny, kteří zde řešili především vznik samostatné česko-moravské provincie. Počátkem května však schválili i záměr stavby nového konventu v Opočně a dalších dvou na území uherského království.⁴ Toto rozhodnutí 7. března 1674 posvětil papež Klement X.⁵ a následně se 10. dubna 1674 pozitivně vyjádřil i královéhradecký biskup Jan Bedřich z Valdštejna.⁶ Nakonec záměr 15. června téhož roku schválil i císař a český král Leopold I.⁷

Pro výstavbu kláštera s kostelem a zahradou bylo vybráno místo zvané „Na trávnících“, kde se nacházely panské stodoly, ovocný sad a tesařský plácek. Klášterní zahradě muselo o 1,5 sáhu ustoupit i několik poddanských předměstských domků, jež vrchnost vykoupila.⁸ Vedením stavby byl pověřen stavitel Bernard Minelli, rodák z nepřilíh vzdálených Hořic. Stavbu měl provádět pod dozorem autora projektu stavby, superiora opočenských kapucínů P. Bruna, a laického bratra Burcharda. Podle dochované smlouvy, kterou Ludvík hrabě z Colloredo-Wallsee se stavitel B. Minellim 11. září 1673 uzavřeli, se zakladatel

Obr. 1. Kapucínský klášter v Opočně s kostelem Narození Páně, pohled od severozápadu. Foto: Michal Patrný, 2023.

■ Poznámky

- 1** Jednalo se o budovu, která byla v roce 1723 převzata jako sídlo farního úřadu.
- 2** Pamětní kniha opočenského kláštera. Citováno dle překladu uloženého na MěÚ v Opočně.
- 3** Národní archiv Praha (dále NA), Kapucíni – provincialát a konvent (dále ŘK Kapucíni), kart. 348, sign. A1–A6.
- 4** Ibidem, sign. A2.
- 5** Ibidem, sign. A2.
- 6** Ibidem, sign. A3.
- 7** Ibidem, sign. A4.
- 8** Hrabě Ludvík „... sdělil, že tak řečené místo Na trávnících věnoval, aby zde vrchnostenské hořejší stodoly pobořili, panský ovocný sad a tesařský plácek pro budoucí zahradu odkázal. K zaokrouhlení této zahrady ustoupí obyvatelé bydlící proti mariánskému kostelu se svými domy zpět o 1 ½ sáhu a dosažený prostor ochotně ustoupí. Těm podle pořadí do 10 a 12 let jednotlivě podle naléhavosti vyplaceno z panského důchodu 10 zl. a též 12 zl. Rýnských“. Pamětní kniha opočenského kláštera, citováno dle překladu uloženého na MěÚ v Opočně. Některé jiné zdroje uvádějí místo jméno „Na Žrávnici“.

2

3

Obr. 2. Rájský dvůr kláštera, pohled ke kostelu Narození Páně, 1675–1677, studniční stavení po roce 1734. Foto: Michal Patrný, 2023.

Obr. 3. Rájský dvůr kláštera, pohled k severovýchodnímu křídlu konventních budov. 1675–77, studniční stavení a přestavba severovýchodního křídla po roce 1734. Foto: Michal Patrný, 2023.

kláštera závázal dodat veškerý stavební materiál a staviteli vyplatit 2 200 zlatých.⁹ Minelli naopak měl uvedený klášter a všechny jeho vedlejší budovy spolu s kostelem řádně provést ve svém „svědomitém“ nákresu, a všem, kteří odpovídali za dokonalost stavby, přislíbil dobře zaplatit. Po uzavření smlouvy se stavitel Bernard Minelli odebral do Opočna, kde se za dozoru provinciála P. Martina von Freiberg, řádového bratra P. Bruna a budoucího prvního představeného kláštera bratra Burcharda pustil do stavby kláštera.¹⁰

Již 15. září Minelli obdržel zálohu 30 zl. rýnských a následujících osm týdnů až do příchodu zimy se provádělo kopání základů, zřizování hrobky a výstavba sklepa, za což 18. listopadu stavitel obdržel 470 zl. rýnských. V březnu roku 1674 bylo kopání základů dokončeno. Po schválení stavebního záměru arcibiskupem a císařem v polovině června se 30. července 1674 započalo se stavbou vlastních klášterních budov. Klášter byl na jaře roku 1677 dokončen a připraven pro nastěhování řeholníků.¹¹

Slavnostní otevření se odehrálo 23. května 1677, pátou neděli po Velikonocích: „... za velice slavného procesí a bohaté účasti lidu i samotné šlechty z okolí vyprovození z kostela Nejsvětější Trojice do vybudovaného, překrásně vyzdobeného řádového chrámu, kde po jeho předchozím vysvěcení byla v tento den poprvé sloužena celá

bohoslužba. Z kapucínů nyní již žádný nebydlí ve škole poblíž zámku u kostela (fary), jako když ještě někteří zde i onde přebývat museli. Zvlášť poslední splátka 78 zl., jiná 50 zl. 17. září a konečně k 15. říjnu 1677, kteréžto částky do sumy 2200 zl. rýn. jsou zaplacený staviteli Minelli-mu.“¹² Následujícího roku byl požádán biskup Jan František z Talmberka o vysvěcení kostela a hlavního oltáře zasvěceného ke cti Narození Páně. Stalo se tak o slavnosti konané ve dnech 14.–15. srpna 1678, na svátek Nanebevzetí Panny Marie.¹³

V důsledku sporu o dědictví po Ludvíkovi z Colloredo-Wallsee, zakladateli kláštera, vznikla i nová, ryze formální fundační listina. Vydal ji dne 13. prosince roku 1701 dědic opočenského fideikomisu, Jeroným hrabě z Colloredo-Wallsee, a podepsali ji všichni Ludvíkovi dědici.¹⁴

Klášter dne 1. května 1733 až do základů vyhořel. „Dne 1. máje 1733 v pátek o půl deváté hodině po skončeném kázání lehl klášter kapucínský popelem při požáru, který pod střechou klášterní prádelny byl založen, a při tom i kostelní klenba se zřítla. Při tom vyhořel také dvůr švýcarský, domy pana felčara, Jana Vrzáka, Jiřika Lempfelda, nová hospoda a šest stodol. Také v zámku a v pivovaru bylo založeno, ale oheň naštěstí nevyšel. Hádáno sem tam, kdo by to mohl učiniti, až konečně za původce neštěstí označení „náboženští sektaři“, zda-li právem či neprávem, nelze rozhodnouti. S novou stavbou kláštera hned bylo započato, takže všechny stavební práce do roku 1735 se skončily.“¹⁵

V té době se opravovala střecha kláštera, a tak byl ze založení požáru podezříván jeden z dělníků, avšak jeho vina nebyla prokázána. Oheň byl tak silný, že se pod jeho žárem roztavil

klášterní zvon. „Od brány až k provincialátnímu traktu naproti náměstí mohly být budovy zvýšeny o jedno patro vzhledem k nadbytku materiálu. Vzhled domu Božího a také kláštera byl za druhé výstavby v obou částech týž jako původní. Po požáru byly do kostela pořízeny dva nové oltáře, jeden sv. Jana Nepomuckého, druhý sv. Šebestiána, na jednu stranu lořetánské kaple a zřízena též kazatelna. Pro lepší osvětlení byla přidělena dvě okna, protože v roce 1761 zbudovaná křížová cesta byla pohoršlivě zastíněna tmavou klenbou. V místě pod vrchnostenskou oratoří bude umístěn svatý hrob.“¹⁶

■ Poznámky

9 SOA Zámorsk, VS Opočno, kart. 7, sign. 313a–d. Ve složce se dochovaly poznámky o příjmu peněz z let 1675–1677.

10 Elaborát o historii kláštera (strojopis) bez uvedení autora. Uloženo na MěÚ Opočno – s odkazem na opočenský zámecký archiv, fach N 3, fasc. N 1, serial N 3 a.

11 Pamětní kniha opočenského kláštera. Citováno dle překladu uloženého na MěÚ v Opočně.

12 Ibidem.

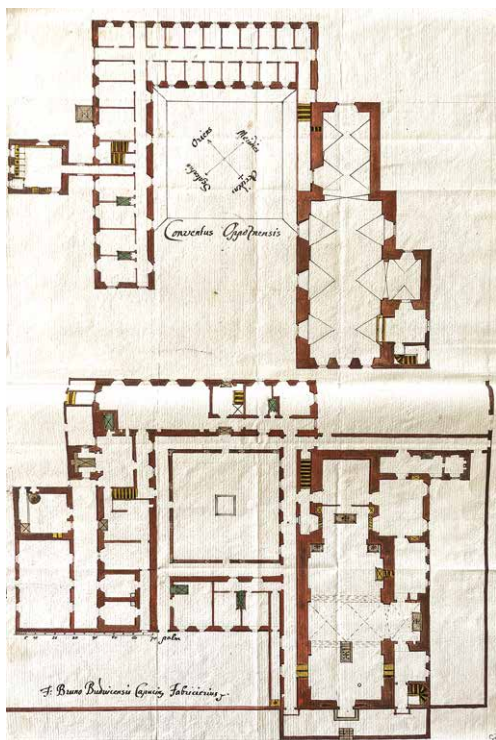
13 Ibidem.

14 SOA Zámorsk, RA Colloredo-Mansfeldů Opočno, kart. 36. – NA Praha, ŘK – spisy, kart. 348, inv. č. 336, sign. B3–B4.

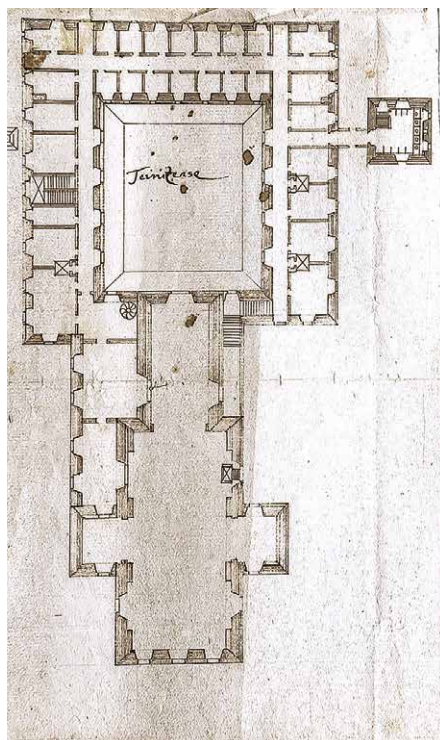
15 Přepis kroniky města Opočno z let 1836–1958 uložený na MěÚ Opočno (originál SOKA Rychnov nad Kněžnou, AM Opočno, inv. č. 33, s. 63 a). Velmi podobně požár líčí i místní hasičská kronika, která podotýká, že zde v té době kázal P. Antonín Koniáš.

16 Pamětní kniha opočenského kláštera. Citováno dle překladu uloženého na MěÚ v Opočně.

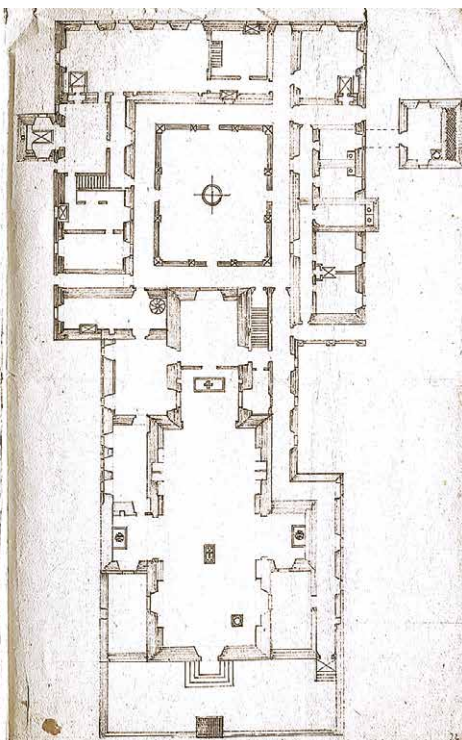

4

5

K poslední větší stavební změně došlo v areálu kláštera v 60. letech 18. století. Dne 26. května 1761 byl položen základní kámen ke kapli Bolestné Matky Boží s křížovou cestou, přiléhající k jihozápadnímu boku kostela Narození Páně. Stavbu inicioval kvardián P. Kanzius Killinger, bratr bývalého opočenského faráře a vikáře Josefa Killingerera. Patron kláštera, Rudolf hrabě Colloredo-Wallsee, na stavbu kaple poskytl kámen, cihly a zajistil i většinu povozů. Sousední vrchnosti z Častolovic a Kostelce pak přislíbily dodat potřebné stavební dřevo. „Zbožní dobrodinci přispěli na výstavbu částkou 263 zl. a 53 kr. (...). Když ale kapucínský konvent chtěl stavbu dokončit, byl ve svých očekáváních zklamán, jakož i v učiněných dojednáních. Musel proto přinést v oběť částku 1600 zl. 16 kr. a tyto peníze ušetřit zase na domácím hospodářství, kde zavládl tuhý režim. Tato započatá práce byla ale šťastně dokončena, dům Páně stál a byl dne 25. září 1763, tehdy 18. neděle po svatodušních svátcích P. kvardiánem Kanziem Killingerem, ještě několik dní před jeho přeložením na kvardiánát do Kolína, slavnostně vysvěcen.“¹⁷ Oltární kámen hlavního oltáře údajně 6. května 1760(?) konsekroval hrabě Arnošt z Valdštejna, biskup litoměřický. Jednotlivá zastavení zdejší malované křížové cesty vymaloval dvorní malíř Johann Wenzel Bergl a každý z obrazů stál 21 zl.¹⁸

Areál kláštera tak zaujal prostor severovýchodně od jádra města Opočno a jeho stavbě

musely ustoupit i některé starší vrchnostenské a poddanské stavby. Zaujímá zhruba obdélný půdorys vymezený ohradní zdí, do níž byly v severní části areálu vloženy nárožní objekty poutní kaple a na ni navazujícího klášterního kostela.

Opočenský klášter v rámci českomoravské provincie

Opočenský kapucínský klášter se řadí do skupiny venkovských klášterů, které v průběhu 17. století zakládaly při svých sídlech bohaté a vlivné šlechtické rody – již dříve vznikl pod patronací Lobkoviců klášter u zámku v Roudnici nad Labem, rod Trauttmansdorffů nechal vybudovat klášter poblíž svého sídla v Horšovském Týně, Nosticové ve Falknově (Sokolově); o něco později než v Opočně vznikl kapucínský klášter také při sídle sasko-lauenburských vévodů v Zákupích nebo u valdštejnského zámku v Mnichově Hradišti.

Ve všech těchto a ještě mnoha dalších lokalitách byly kapucínské kláštery pod přímým patronátem zakladatelů, tedy vrchností; nezřídka se stávalo, že klášter zůstal – jako například v Horšovském Týně – v majetku vrchnosti po celou dobu své existence a kapucíni jej měli pouze „propůjčený“. Obvyklé také bylo, že v klášterních kostelích byly umístěny rodové hrobky – úkolem kapucínů bylo řádně o ně pečovat a modlit se za duše svých ochránců a patronů.

Pokud se týká podoby, dispozice a funkce jednotlivých částí samotných staveb, dodržoval kapucínský řád velmi přísná pravidla. Kapucíni (správně „řád menších bratří – kapucínů“, z latinského *Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum*, zkratka *OFMCap*) mívali mezi členy řádu odborníky zaměřené na projektování staveb nových klášterů tak, aby bylo garantováno dodržení všech pravidel, která přísná kapucínská řehole vyžadovala.

V českých zemích existují dva základní dispoziční typy kapucínských klášterů. V prvním případě stojí klášterní kostel samostatně v čele areálu a konventní budovy se k němu připojují v ose závěru jeho presbytáře (Horšovský Týn, Zákupy, Kolín nebo Sokolov). V druhém případě se konventní budovy přimykají k boční stěně kostela (Praha-Hradčany, Rumburk, Žatec nebo právě Opočno). Oba tyto typy vznikaly souběžně a nedá se přesně určit, který z nich je starší.

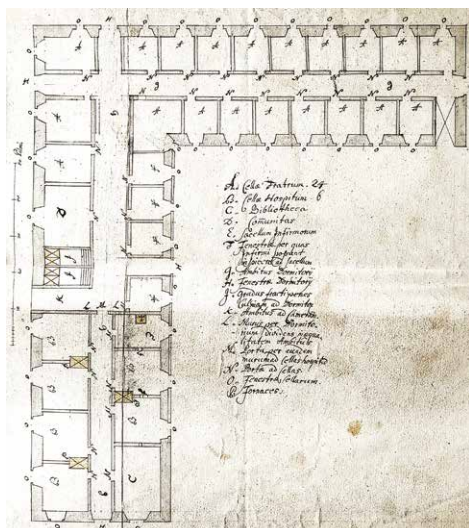
Z dochovaných plánů víme, že projekt opočenského kláštera zpracoval řádový architekt, „magister fabriciae“, P. Bruno z Českých Budějovic, vlastním jménem Bartoloměj Hirsch

■ Poznámky

¹⁷ Pamětní kniha opočenského kláštera. Citováno dle překladu uloženého na MěÚ v Opočně.

¹⁸ Ibidem.

6

7

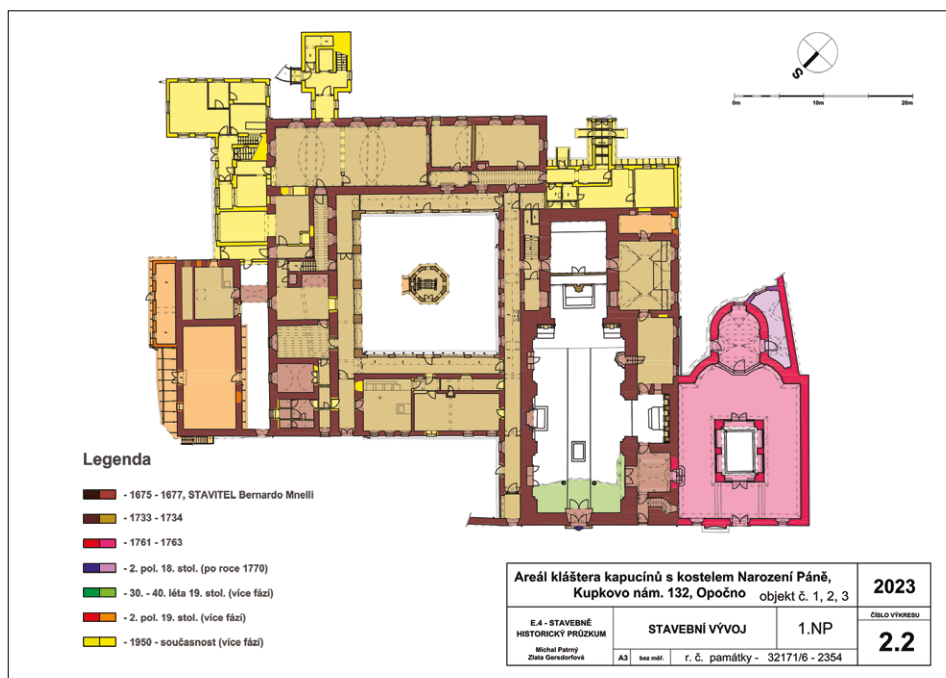
Obr. 4. Plán (návrh) opočenského konventu, půdorys přízemí a 1. patra, nedatováno, zřejmě 1673, signováno Bruno Budvicensis Capucin. Fabricarius. Národní archiv, ŘK Kapucíni, sign. M35, kart. 459.

Obr. 5. Plán (návrh) kláštera kapucínů v Horšovském Týně, půdorys přízemí a 1. patra, nedatováno, kolem 1665, nesignováno, zřejmě Bruno Budvicensis Capucin. Fabricarius. Národní archiv, ŘK Kapucíni, sign. M6, kart. 459.

Obr. 6. Plán 1. patra budov opočenského konventu, obnova a přestavba po požáru r. 1733, nesignováno, popsáno na rubu „Delineatio Conventus Oppocnensis 1734“. Národní archiv, ŘK Kapucíni, sign. M36, kart. 459.

Obr. 7. Návrh stavby poutního ambitu s kaplí Bolestné Panny Marie při opočenském klášteře, nerealizovaná verze, nedatováno, zřejmě počátek 60. let 18. století, nesignováno. Národní archiv, ŘK Kapucíni, sign. Opočno A, kart. 348.

Obr. 8. Vyhodnocení stavebního vývoje areálu kláštera kapucínů s kostelem Narození Páně v Opočně dle nedávného stavebněhistorického průzkumu. Zpracovali: Michal Patrný a Zlata Gersdorfová, 2023.

8

(† 1683; své projekty signaloval „Bruno Budvicensis“). Je autorem projektů klášterů v Kolíně a v Žatci, velmi pravděpodobně se podílel i na projektu kláštera v Sokolově a jistě je jeho autorství plánů kláštera v Zákupích; jeho posledním projektem byl kapucínský klášter v Rumburku.

Dochovaný Brunův plán opočenského kláštera není datován, je však téměř jisté, že vznikl ještě v roce 1673, kdy bylo o stavbě rozhodnuto; počátkem roku 1674 se již začínaly kopat základy, takže projekt musel být hotov. P. Bruno na stavbu dohlížel, ovšem sami kapucíni ji neprováděli. Na základě smlouvy ze září 1673¹⁹ jí byl pověřen stavitel Bernard Minelli z Hořic. Ten se

sice ve smlouvě uzavřené s hrabětem Ludvíkem z Colloredo-Wallsee zavazuje, že „... ve svém svědomitém nákresu uvedený klášter a všechny jeho vedlejší budovy spolu s kostelem, avšak s výjimkou zahrady a ohradní zdi k celkovému pojetí, kopání základů, výstavbu hrobky, sklepů, všech klenutí, stropů, omítky a potom též všeho toho, co sice v jím předloženém stavebním plánu není, ale později, když se užitečným nebo správným nutně uzná, ve dvou po sobě jdoucích následujících letech pod vší náhradou škody nejlépe a chvályhodně postaví“, ale jisté je, že se při stavbě držel plánů P. Bruna; výsledná stavba, alespoň tak, jak byla roku 1677 dokončena, jim odpovídá takřka do detailů.

Veškeré další stavební zásahy do opočenského konventu již byly mnohem méně podstatné; při velké opravě po požáru roku 1733 bylo pouze severovýchodní křídlo konventní budovy rozšířeno o dvorní trakt, jinak byl klášter opraven v podstatě do své původní podoby.

■ Poznámky

19 Některé prameny (např. Pavel Vlček et al., *Encyklopedie architektů, stavitelů, zedníků a kameníků v Čechách*. 2., rozšířené a přepracované vydání, Praha 2023, s. 586) uvádějí, že smlouva byla uzavřena až v září 1675, jde však nepochybně o omyl – v té době byla stavba již v plném běhu.

Jediným pozoruhodným dodatkem z této doby je neobyčejně působné studniční stavení v rajském dvoře. To vzniklo jako osmiboká centrála se vstupem na severozápadní straně. Kromě dochovaného rumpálu s kolem a dvojicí okovů jsou jeho největší pozoruhodností unikátní chiaroscurové malby, pokrývající vnější stěny; zobrazují výjevy ze života františkánských světců, zřejmě sv. Františka z Assisi a sv. Felixe z Cantalice. Po dlouhých letech zanedbávání jsou dnes malby bohužel ve velmi špatném stavu, z větší části již zcela nečitelné.

Poutní ambít s kaplí Bolesné Panny Marie vznikl v letech 1761–1763 z popudu kvardiána P. Kanzia Killingera. Autora projektu neznáme, ke stavbě se nedochovala žádná plánová ani spisová dokumentace. V archivu řádu kapucínů se podařilo v této souvislosti nalézt pouze jediný, nesignovaný a nedatovaný výkres; zachycuje frontální pohled na klášter od severozápadu. Napravo od kostela je zakresleno průčelí poutního ambitu, ovšem ve zcela odlišné, mnohem členitější podobě s atikou a štítovým nástavcem. Jde o nerealizovaný návrh – z jedné z mála zmínek o stavbě ambitu víme, že se při ní klášter potýkal se značnými finančními problémy, takže bylo zřejmě nutno zvolit mnohem prostší řešení, které se dochovalo do dnešní doby. Základní členění (portál v ose, dvě obdélná okna po stranách a dvě menší oválná okénka nad nimi) bylo provedeno, ale všechny ostatní prvky, jako plastické členění fasády pomocí vpadlých polí, atika a střední štítový nástavec s polopilířky a dekorativními vázami, byly vypuštěny.

Zajímavé na tomto výkresu také je, že severozápadní křídlo konventní budovy je zde zakresleno jako patrové, takže se zřejmě i tehdy (stejně jako v roce 1734) uvažovalo o jeho nástavbě.

Vynucené úspory se projevily i při řešení interiéru ambitu – zřejmě plánovaná bohatá reliéfní a štuková výzdoba stěn, stropů i kleneb byla nahrazena iluzivní výmalbou, naštěstí velmi kvalitně provedenou. Nešetřilo se naštěstí na mobiliáři – unikátní soubor obrazů Křížové cesty od dvorního malíře Jana Václava Bergla (1718–1789), namalovaný počátkem 60. let 18. století a rozvěšený po stěnách ambitu, představuje jedno z nejcennějších uměleckých děl, která se z mobiliáře kláštera dochovala.

Nevelký areál kapucínského kláštera v Opočně patří mezi trochu zapomenuté památky. Stejně jako mnoho podobných staveb prošel v druhé polovině 20. století plíživou devastací, která postihla především budovy kláštera. Poslední kapucíni byli v roce 1950 vyhnáni, poté zde byl umístěn ústav sociální péče, jehož vedení zde ještě na sklonku 20. století provedlo celou řadu

velmi nevhodných stavebních úprav. Po zrušení ústavu na počátku 21. století byl prakticky veškerý původní klášterní mobiliář rozchvácen, takže se z něj dodnes dochovalo jen naprosté minimum. Řád kapucínů již o prázdné konventní budovy neprojevil zájem, a budova je tak již řadu let opuštěná, nevyužívaná a veřejnosti nepřístupná. I přesto – nebo snad právě proto – se zde řada původních konstrukcí a detailů dochovala v překvapivě autentické podobě. Královéhradecký kraj, který dnes konventní budovu vlastní, započal v poslední době podnikat určité kroky k budoucí rekonstrukci a novému využití areálu, což by občané Opočna i jeho četní návštěvníci jistě přijali s povděkem a radostí.

PhDr. Michal PATRNÝ
stavebněhistorické průzkumy
mpatrný@centrum.cz

Dva neznámé dopisy Johanna Lucase von Hildebrandta

Přední architekt rakouského baroka Johann Lucas von Hildebrandt (1668–1745), tvůrce vídeňského Belvederu, zasáhl svým dílem i do českých zemí, kde jeho nejznámější prací je dominikánský chrám sv. Vavřince v Jablonném v Podještědí.¹ Stavbu tohoto chrámu zahájili dominikáni roku 1699, a to s pomocí hraběte Františka Antonína Berky z Dubé, nejvyššího maršálka království Českého, jemuž tehdy Jablonné náleželo. Hrabě se s žádostí o zhotovení projektu kostela obrátil na Hildebrandta nejspíše již v roce 1698. Z pramenů víme, že jej v březnu 1699 poslal do Jablonného na prohlídku místní situace.

Tyto dosud známé informace o přípravě ke stavbě jablonského chrámu dokresluje torzo Hildebrandtovy korespondence, dochované v pražském dominikánském archivu. Jde o dva německy psané dopisy Johanna Lucase Hildebrandta jablonskému dominikánskému převoru Hyacintu Misseniovi.²

První z nich je bohužel nedatovaný; ze zmínky o nutnosti čekat, až sejde sníh, je však zjevné, že byl psán někdy na konci zimy či na počátku jara, a podle toho, že se teprve jedná o zboření domů pro stavbu kostela, lze usoudit, že šlo nejspíše o počátek roku 1699. Hildebrandt (v dopise se podepsal jako „Joannes Lucas Hildebrandt“) zde píše:

„Sděluji Vaší Důstojnosti, že jsem řádně obdržel její dva poslední dopisy a spolu s posledním také plán kláštera. Budu se tedy snažit co nejdříve je [tj. plány stavby] zhotovit a poslat Vaší Důstojnosti, anebo je sám přivezu. Mezitím jsem byl Jeho hraběcí Excelencí informován, že na místě mimo jiné máte udělat následující věci, totiž zbořit zadní část kostela a uprostřed

■ Poznámky

1 Novější monografie o jablonském chrámu: Oldřich J. Blažiček – Pavel J. M. Preiss, *Dominikánský kostel sv. Vavřince v Jablonném*, Olomouc 1948. – Pavel Vlček, *Chrám sv. Vavřince v Jablonném v Podještědí*, Praha 2014 (zde i podrobná bibliografie).

2 Národní archiv, Řádový archiv Dominikáni Praha, kart. 138, inv. č. 224. Český překlad obou dopisů jsem uvedl ve stavebněhistorickém průzkumu z roku 2004: Pavel Zahradník – Pavel Vlček, *Jablonné v Podještědí: dominikánský konvent s kostelem sv. Vavřince a sv. Zdislavy. Stavebně historický průzkum (strojopis)*, Praha 2004. Místo uložení: NPÚ, ÚOP v Liberci, sig. SHP000198.